

Preventívne a nízkoprahové aktivity v sídliskových komunitách

Projekt bol podporený Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom prostredníctvom Programu Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizuje Nadácia Ekopolis v spolupráci s Nadáciou pre deti Slovenska a SOCIA - nadácia na podporu sociálnych zmien.

Projekt: Preventívne a nízkoprahové aktivity v sídliskových komunitách

Obdobie realizácie: september 2013 - august 2014

Príjemca podpory: Mládež ulice (občianske združenie), Bratislava

Financovanie: 29 074,00 € (AOI 90 % = 26 166,90 €)

„Obrovská radosť, mňa i celého tímu, sprevádzala informácia o podpore nášho zámeru. Napriek tomu, že už sme mali za sebou realizáciu niekoľkých iných projektov, tento bol v čomsi odlišný. Otvárala sa pred nami príležitosť ponúknuť nové služby cieľovej skupine a zároveň si overiť, či dokážeme zvládnuť nové požiadavky (administratívne aj obsahové) a inštitucionálne dospieť. Podarilo sa...?“ Peter Kulifaj (predseda organizácie)

Realizátor projektu Mládež ulice

Začiatky vzniku občianskeho združenia Mládež ulice siahajú až do roku 1998, kedy sa začali realizovať prvé aktivity v mestskej časti Vrakuňa. V roku 2000 vzniká organizácia formálne a začína sa jej niekoľkoročná cesta.

Medzi rokmi 2001 – 2005 realizovala Mládež ulice projekty individuálnej podpory a asistencie rodinám. Postupne sa ťažisko činnosti práce presunulo do súčasnej pozície - mestskú časť Vrakuňa zmenili za Petržalku a zamerali sa na terénny nízkoprahový program v tzv. Modrom dome.

Prvých pracovníkov na čiastkové úväzky prijali do svojich radov v roku 2006, čo im umožnilo venovať sa cieľovej skupine deti a mládež pravidelne, spočiatku 2x, neskôr 3x do týždňa, spolu s rôznymi podpornými aktivitami.

V auguste 2008 sa Mládež ulice stala zakladajúcou organizáciou Asociácie nízkoprahových programov pre deti a mládež a začala tak formálne pracovať na zvyšovaní kvality poskytovaných služieb – najmä tých sociálneho charakteru. V priebehu posledných rokov realizovali viacero nosných projektov, ktoré boli zamerané na rozvoj životných a sociálnych zručností detí a mladých ľudí.

Od roku 2009 Mládež ulice poskytuje služby na ulici, v rodinách aj v priestoroch nízkoprahového centra. V roku 2012 sa rozhodli rozšíriť svoju činnosť aj na sídlisko

Rendez, nakoľko tu chýbala systematická práca s mládežou. Koncom roka 2012 dostali ponuku prevádzky ďalšieho programu, tento krát v Mestskej časti Vajnory. Po krátkom čase sa im podarilo získať prostriedky na jeho spustenie a tak sa pustili na jeseň 2013 do prvých aktivít.

Projekt

Prostredníctvom realizácie projektu „*Preventívne a nízkoprahové aktivity v sídliskových komunitách*“ medzi septembrom 2013 a augustom 2014 nepochybne nastalo v organizácii veľa zmien. Vnímať ich možno minimálne v dvoch rovinách:

- inštitucionálny rozvoj a rast organizácie;
- prínos pre cieľovú skupinu projektu a tému, ktorou sa zaoberal.

Prínos projektu pre inštitucionálny rozvoj a rast organizácie

Jednou z obáv pracovného tímu po podaní projektu bola predstava, že taká malá organizácia, akou je Mládež ulice, nebude relevantným partnerom do veľkých grantových schém. Uvedomovali si, že neponúkajú vysoké čísla výstupov v podobe zapojených klientov, či počtu aktivít. Mohli ponúknuť „len“ skúsenosť, že systematická, premyslená a dlhodobá práca s vybranou cieľovou skupinou má zmysel.

Viac, ako aktivity v teréne ich znepokojovala predstava samotnej administrácie projektu. Vedeli, že nech robia svoju činnosť akokoľvek dobre, pokiaľ nebude všetko sedieť na papieri, osobné výpovede mladých ľudí a rodín z cieľových skupín stačiť nebudú. Boli si plne vedomí, že ich táto nová výzva môže rovnako posunúť vpred, ako aj „potopiť“ ak sa niečo fatálne zanedbá.

Prvou veľkou zmenou boli výkazy práce. Až dovtedy pre nich neboli potrebné, no projekt to zmenil. Faktom je, že pri ich spracovaní občas rozmýšľali, ako naformulujú činnosť, aby bola v súlade s projektom, obvykle sa to však podarilo. S tým úzko súvisela aj potreba delenia výkazu práce na priame a nepriame výdavky, čo sa v praxi nedalo vždy striktne oddeliť. Neznamená to, že by „prekrúcali“ to, čo robili, len bolo potrebné sa na tieto aktivity pozrieť optikou a slovníkom projektového zámeru.

Podstatne viac, ako výkazom práce sa museli venovať tabuľkám na zaznamenávanie výdavkov a priebežným správam. V jednom mesiaci sa im dokonca podarilo spraviť toľko chýb, že obálku s aktualizovanou verziou posielali do NDS na tri, či štyri krát. Pre organizáciu to ale bola veľká škola. Dnes majú schválené iné projekty zo štátnych zdrojov a práve vďaka implementácii „nórskeho“ projektu získali nesmierne veľa cenných skúseností, ktoré teraz môžu využiť k ďalšiemu rastu. Mimochodom na rozdiel od rôznych štátnych inštitúcií, spolupráca s NDS mala výhodu, že vedeli, kto sedí na druhej strane a na koho sa môžu obracať s otázkami. Počas celého projektu

tak prebiehal efektívny proces spolupráce medzi NDS ako správcom programu a samotnou organizáciou, ktorý sa dá najlepšie označiť ako „learning by doing“.

Tento proces však Mládeži ulice z ich pohľadu nielen veľa dal, ale aj niečo vzal. Ak je znakom profesionalizácie formalizácia, tak sú po skončení projektu inštitucionálne profesionálnejší, pretože sú o čosi formálnejší. Napríklad si stále držia zvyk zapájať dobrovoľníkov, ale práve v takomto type projektu si uvedomili, ako by potrebovali ľudí, ktorým môžu zadať pracovné úlohy. Také, ktoré vedú k dodržiavaniu harmonogramu, napĺňaniu cieľov a indikátorov a za ktoré môžu niešť zodpovednosť. V organizácii po tejto skúsenosti cítia, že by sa ľudia radšej púšťali do projektov, ktoré budú obsahovať prácu platených externistov. Tým by sa predišlo potrebe motivácie či zlému svedomiu pri kritike človeka, ktorý sa dostatočne nepripravil na realizovanú aktivitu. Iným príkladom negatívnych následkov je skutočnosť, že administratívna (či skôr administratívne časová) náročnosť tohto projektu odsunula na bok iné projekty a proces sledovania ich čerpania. Žiadny iný donor doposiaľ nevyžadoval každomesačnú sumarizáciu výdavkov, avšak aj tak si viedli u všetkých doterajších projektov priebežný stav čerpania. Po začatí „nórskeho“ projektu sa stalo, že na ostatné projekty nezostávalo spravidla toľko času. Až čas ukáže, ako sa s touto situáciou vyrovnajú a nájdu spôsob, ako stíhať všetky projekty plnohodnotne administrovať. Alebo, a to je ten pochmurnejší scenár, sa kvôli projektu pustili do tlačenia snehovej gule odložených úkonov, ktoré ich raz dobehnú a (možno) zavalia. Pozitívnou stránkou však je, že ak to zvládnu (čomu veríme), budú opäť o čosi pripravenejší a zrelší reagovať na neustále sa meniaci svet a prostredie, v ktorom pôsobia.

Z dôvodu realizácie projektu museli v organizácii spraviť aj ďalšie rozhodnutie, ktoré dlho odkladali a to spoločné pôsobenie pracovného tímu v kancelárskych priestoroch. Dovtedy si príprava na aktivity vyžadovala množstvo spoločne stráveného času a dlhé roky sa stretávali doslova kde sa dalo. Schválenie projektu ich ale upevnilo v rozhodnutí vynakladať prostriedky na vlastný spoločný priestor. Napriek ich dovtedajšej nedôvere voči kanceláriám sa tak ukázalo, že každodenný spoločný čas členov tímu je pre organizáciu dôležitý. Umožňuje rozprávať sa o aktuálnych problémoch, radiť sa pri plánovaní ďalších aktivít a aj vlastný stôl pomáha vytvoriť pocit príslušnosti k organizácii.

Celý tím je vďačný za dôveru a za to, že tento Program (napriek možným obavám zvládnutia nárokov), umožnil podporu malej organizácie. Počas trvania projektu vytvárali nové schémy a postupy, kladli tehlu za tehlu v pomyselnom dome nazvanom Mládež ulice. Podarilo sa im vybudovať slušné základy, na ktorých môžu ďalej inštitucionálne stavať.

Prínos projektu pre cieľovú skupinu projektu a tému, ktorou sa zaoberal

Hlavnými cieľmi projektu bolo spustenie nových aktivít v novej lokalite, prevádzkovanie terénneho nízkoprahového programu so všetkým čo k tomu patrí v

dvoch centrách a realizovanie špecifických preventívnych programov, pričom o každej z týchto tém by sa dalo písať dlho a samostatne. Okrem inštitucionálneho rozvoja tak projekt prispel aj k rozvoju cieľovej skupiny a hlavnej témy.

Vzniknutý program vo Vajnoroch ukázal, že veci sa dajú robiť aj inak, ako sa robili doposiaľ. V Mládeži ulice si pôvodne mysleli, že treba začať v teréne a následne prejsť do aktivít v klube. Vďaka tejto skúsenosti zistili, že to nie je celkom tak a v niektorých lokalitách na to treba ísť úplne iným spôsobom. Výsledkom tak boli aktivity pre širšiu vajnorskú verejnosť (tak mladí ako i rodiny), ktoré sa pripravovali dlhé týždne vopred (napr. podujatie Poznaj Vajnory).

Terénne nízkoprahové programy fungovali a splnili svoj účel. Táto časť projektu mala byť o stabilite, o tom čo mali overené že funguje a prináša výsledky. Vo vzťahoch s klientmi sa počas roka posunuli ďalej a mohli sa pustiť do nových tém a oblastí.

A napokon špecifické preventívne programy, ktoré dovtedy nikdy nerealizovali v rozsahu a systéme, ako bolo plánované v projekte. Naplánovali si štruktúru, nej sa počas prvého pol roka dôsledne držali a po šiestich mesiacoch spravili niekoľko zmien. Podobne, ako administratíva náročnosť projektu, aj toto bola pre nich obohacujúca odborná skúsenosť. Začiatkom projektu realizovali tému detské práva v oboch programoch. Povzbudení výsledkom sa o necelé dva mesiace pustili do témy „sexualita“ a to už bolo o niečom inom. Mladí z Petržalky (Modrého domu) aktivitám pochopili a bez väčších problémov sa téme počas mesiaca venovali. Niečo úplne iné ich ale čakalo s mládežou v Rači. Aj keď hľadali spôsob ako tému mladým z tejto lokality zmysluplným spôsobom odovzdať, nakoniec sa museli zmieriť so skutočnosťou, že ak niečo niekde skvelo funguje a preniesiete to do iného prostredia, neznamená to automaticky úspech. Táto skúsenosť výrazne prispela k ďalšej príprave aktivít, v ktorých sa podstatne väčší dôraz kládol na aktívnu participáciu cieľovej skupiny.

Dlhodobý prínos

Ťažko jednoznačne odhadnúť dlhodobý prínos pre organizáciu, cieľové skupiny či tému projektu. Vďaka projektu sa Mládež ulice dostala do „vyššej ligy“ a teraz je na nich, aby sa v nej aj udržali. Na základe skúseností zmenili niektoré procesy v organizácii tak, aby z nich vyťažili čo najviac pre občianske združenie i klientov. Teraz by mala prísť fáza stabilizácie, aby opäť mohol prísť aj ďalší posun a rast.

Hlavné poučenia a odporúčania pre podobné projekty

- Aj menšie, či lokálne pôsobiace organizácie majú šancu získať podporu väčších projektov, pričom je dôležitý správny pomer medzi inovatívnymi a osvedčenými aktivitami (zvyšuje sa šanca na rozvoj, nie pohltenie).

- Dôležitá je diskusia v tíme - nie len o aktivitách projektu s a pre cieľovú skupinu, ale aj o tom, ako sa ďalej inštitucionálne rozvíjať a čo sa preto dokáže v organizácii spraviť/obetovať.
- To, že niečo funguje pri jednej skupine klientov ešte neznamená, že pri zachovaní metodík a postupov to bude funkčné aj v inej skupine.

English summary

We are a civic association founded in 2000. Since 2004 we realize a program in a marginalized community in Petržalka. We focus on providing services (social and leisure) for children and young people through low-threshold outreach program. Since May 2012 we expand services to neighbourhood Rendez and since 2013 we will expand to the location - Vajnory.

The project was focused on (i) providing low-threshold services to children and youth and (ii) implementing specific preventive programmes in three localities in Bratislava. In the course of the project duration, tens of regular and some extra activities were carried out. Cooperation with a number of other organisations was started, thanks to which additional interesting services were provided to the project target group.

Main lessons and recommendations:

- Even smaller organisations, or those working at local level have a chance to acquire support to their larger projects, while it is very important to keep the rate of innovative activities and those verified in practice in balance (the chance of further development is greater).
- Team discussions are crucial: not only about the project activities (with the target group) but also about the further institutional development and how to achieve it.
- If something works well with a group of clients, it does not mean that it will work with another group, even if equal methodologies are applied.